

Хомуляк Т. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Університету банківської справи*

Демко І. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Університету банківської справи*

Homulyak Taras

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation
Higher State Education Institution "Banking University"*

Demko Irina

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation
Higher State Education Institution "Banking University"*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті запропоновано поглиблення теоретико-методологічних підходів до організації та методики аудиту лізингової діяльності. Цей вид діяльності покликаний забезпечити підприємства необхідними засобами із застосуванням альтернативних джерел їх надходження та фінансування. З огляду на специфіку лізингу автори пропонують розширити можливості аудиту низкою функціональних та консультативних послуг щодо лізингової діяльності та пов'язаного з нею суміжного бізнесу. Науково обгрунтовано запропоновану методику організації аудиту лізингових операцій, окреслено перспективи її застосування. Розкрито переваги зовнішнього аудиту над службами внутрішнього аудиту. Розроблено перелік завдань з аудиту спеціалізованих лізингових компаній. Запропоновані організаційні аспекти та розроблені завдання аудиту лізингової діяльності складуть основу для подальшого розвитку та вдосконалення методики його реалізації.

Ключові слова: лізинг, лізингова діяльність, аудит, організація, завдання, лізингодавець, лізингоодержувач.

Вступ та постановка проблеми. Лізинг як відносно новий вид підприємництва відіграє роль важливого фінансового інструмента в економіці держави. Через лізингові операції створюються умови для розширення та оновлення основних виробничих засобів, необхідних для здійснення діяльності без значних одноразових витрат.

Лізингова діяльність в Україні залишається недостатньо законодавчо врегульованою, про що свідчать невелика кількість лізингових компаній та складність у провадженні цього виду бізнесу. Негативно впливають на це невідпрацьованість методик обліку та аудиту лізингових операцій, нечіткість трактування податкових норм та правил, тому актуальними є питання окреслення основних організаційних аспектів аудиту цього виду діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем аудиту лізингової діяльності присвячено праці таких вітчизняних та зарубіжних економістів, як Р. Адамс, Р. Алборов, А. Андреев, Е. Аренс, Н. Барішніков, Ф. Бутинець, А. Герасимович, З. Задорожний, Л. Кіндрацька, Я. Крупка, Р. Монтгомері. Незважаючи на суттєві зрушення в дослідженні цієї проблеми, низка питань організації та методики аудиту лізингових операцій залишається невирішеною та потребує подальших наукових досліджень.

Метою роботи є поглиблення теоретико-методологічних підходів до організації та методики аудиту лізингової діяльності.

Результати дослідження. Лізингова діяльність не підлягає ліцензуванню згідно з вимогами Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності». Завдяки цьому лізингова діяльність може знаходити застосування у підприємствах будь-яких форм власності та господарювання, виступаючи як основним, так і неосновним видом діяльності цих господарюючих суб'єктів.

Згідно із Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» лізингова діяльність не підлягає обов'язковому аудиту [1]. З огляду на це аудит лізингових підприємств чи лізингових операцій в діяльності господарюючого суб'єкта здебільшого проводять з ініціативи замовника (власника, акціонера, зацікавленої особи тощо).

Аудитору, який здійснюватиме перевірку лізингових операцій, слід володіти високою кваліфікацією й знаннями в галузі лізингових та орендних операцій, зокрема з обліку основних засобів, їх амортизації, ремонту. Як засвідчує досвід, більшість вітчизняних компаній, що займаються лізинговою діяльністю, нехтує створенням відділів внутрішнього аудиту, що значно ускладнює роботу зовнішніх аудиторів. Такі обов'язки покладаються на різних спеціалістів, зокрема на фінансового директора, бухгалтера, юриста, інженера. На наш погляд, такий підхід є неправильним, оскільки кожен із названих спеціалістів є завантаженим своїми ділянками роботи, а також не завжди має достатню кваліфікацією, щоб оцінити певну ситуацію, тому не має змоги адекватно відреагувати на ті чи інші виявлені розходження чи порушення.

Кожна з компаній, які перебувають на ринку, так чи інакше вдавались до послуг аудиторських фірм із різних економічних причин.

Розглянемо потенційних замовників аудиту підприємств, що займаються лізингом, відповідно до чого виявимо коло питань чи послуг, які може надавати аудиторська фірма.

Вважаємо, що клієнт (лізингоодержувач) здебільшого зацікавлений у фінансовій стабільності лізингової компанії під час укладання угоди з нею. Отже, насамперед його цікавитиме інформація щодо фінансової звітності та деяких інших аспектів діяльності. Під час здійснення

лізингових операцій лізингодавець перебуває у вигіднішому становищі, ніж лізингоодержувач. Очевидно, що, згідно із Законом «Про лізинг», об'єкт лізингу протягом злого строку дії договору є власністю лізингодавця, а в разі банкрутства орендаря, арешту чи конфіскації його майна об'єкт оренди відокремлюється від загального майна лізингоодержувача та підлягає поверненню власнику, який може розпоряджатися ним на власний розсуд. Порядок відшкодування збитків, завданих у зв'язку з банкрутством лізингоодержувача, визначається згідно з умовами договору та законодавством України, тому лізингодавець значно менше зацікавлений у підтвердженні аудитором надійності наданої інформації про фінансовий стан клієнта, хоча, як свідчить проведене дослідження, лізингодавці, укладаючи великі угоди, задля запобігання непередбачених ситуацій намагаються ознайомлюватися з фінансовим станом клієнтів. На наш погляд, надання потенційним орендарем лізингодавцю аудиторського висновку про підтвердження показників своєї діяльності значно прискорить процес укладання угоди, а за інших рівних умов дасть такому потенційному клієнту переваги та гарантії, що лізингова компанія матиме намір співпрацювати саме з ним.

За складної фінансової ситуації, яка склалася сьогодні на ринку, жодна вітчизняна лізингова компанія не в змозі оперувати власним обіговим капіталом у таких розмірах, щоби забезпечувати купівлю замовленого майна для орендодавців, тому більшість угод укладається із залученням третьої сторони, а саме позикодавця (банку). Тоді банк може виступати ще однією зацікавленою стороною в аудиторському висновку про діяльність лізингової компанії, а в окремих ситуаціях – потенційних орендарів, для виконання угод з якими лізингодавець залучає кошти. Причому це право має також клієнт відповідно до статті 6 Закону України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», де сказано, що в разі укладання договору про надання фінансових послуг юридична чи фізична особа має право вимагати у суб'єкта господарювання, що надає такі послуги, пред'явлення балансу або довідки про фінансове становище, підтвердженої аудитом [2].

Зацікавленим в аудиторському підтвердженні показників діяльності лізингової компанії може бути також потенційний інвестор, що має намір співпрацювати з відповідною фірмою.

В усіх названих випадках переважно від аудитора вимагається підтвердження достовірності показників фінансової звітності досліджуваного суб'єкта господарювання. Проте послугами аудиторської фірми лізингодавець може скористатися і безпосередньо для вирішення своїх поточних проблем. Скажімо, сьогодні часто до послуг аудиторських фірм вдаються підприємства під час майбутніх податкових перевірок. У таких ситуаціях аудиторські перевірки є особливо ефективними, оскільки дають змогу власникам уникнути різних прикрощів, зокрема сплати штрафних санкцій або принаймні зменшення їх суми [3, с. 59]. На наш погляд, скористатися такими послугами цілком логічно з огляду на неоднозначність трактувань лізингу законами «Про лізинг», Податковим кодексом України, Цивільним кодексом та національними стандартами обліку. Також перевагою такої послуги є те, що виявлені аудитом порушення не ведуть до будь-яких покарань у формі штрафів чи санкцій, а врахування тих фактів, які були виявлені під час перевірки, дасть змогу виправити порушення та уникнути неприємних ситуацій із зовнішніми інстанціями контролю. Можливий також інший аспект такої перевірки, коли аудиту підлягає стан речей на фірмі після чергової

перевірки контролюючими органами, якщо підприємство не згідне з результатами такої перевірки, задля визначення правомірності дій контролерів та можливості оскарження своєї правоти в судових органах.

Нерідко виникають ситуації, коли звільняється головний бухгалтер чи втрачається певна документація, в результаті чого фірма вдається до послуг аудиторів задля відновлення документації та встановлення хронологічної послідовності облікового процесу. Зокрема, у зарубіжній практиці часто використовують послуги аудитора як бухгалтера, який в кінці кожного звітного періоду приходиться зводити всі документи, а також готує звітність. Власник економить на утриманні бухгалтерського апарату й одночасно отримує кваліфіковану бухгалтерську послугу, причому всю відповідальність за подані у звіті дані несе аудитор. На нашу думку, така послуга є можливою у вітчизняній практиці господарювання, оскільки Закон про аудиторську діяльність не заперечує таких послуг, а Законом про бухгалтерський облік та фінансову звітність надано право власнику визначати форму й організацію обліку та право його ведення на договірних засадах із залученням фахівців зі сторони.

Можливим є звернення лізингової компанії до аудиторської фірми, коли потрібно трансформувати облік та звітність до вимог міжнародних стандартів, якщо такий перехід є ускладненим для власного бухгалтера, або коли хочуть підтвердити правильність його здійснення.

Вважаємо, що важливим моментом є можливість укладання лізинговими компаніями угод на різні консультації з питань організації, ведення, оподаткування лізингової діяльності. Оскільки питання лізингу та оренди є досить складними, не є чітко обумовленими та врегульованими законодавством, цілком зрозуміло, що новостворене підприємство, яке хоче займатися лізинговою діяльністю, буде мати намір звернутись по допомогу до аудиторської фірми за певними консультаціями.

Також аудитор може запропонувати послуги щодо оптимізації відомих та пошуку нових шляхів зменшення оподатковуваних доходів законними способами. Вважаємо, що лізинговим компаніям доцільно вдаватися до подібних послуг, але виключно до аудиторських фірм, оскільки розроблені ними схеми обліку та оподаткування будуть законними та обґрунтованими, а підприємство таким чином зменшить ризик порушення законодавства та відповідних штрафних санкцій.

Можна зробити висновок про те, що аудитор може також запропонувати розроблення, вдосконалення та адаптацію прийнятих на підприємстві реєстрів аналітичного та синтетичного обліку для документування лізингових операцій, а також може порадижити, яке програмне забезпечення допоможе лізинговій фірмі оптимально, максимально швидко та ефективно вирішити поставлені завдання.

Окрім згаданих випадків та розроблення конкретних ситуацій і питань, лізингові компанії, уклавши угоду на інформаційно-довідкову підтримку з аудиторською фірмою, можуть оперативним отримувати консультації з актуальних питань телефоном. За такі послуги знімається абонентська плата із замовника згідно з укладеним на певний строк договором. Такі послуги можна також надавати програмно у формі участі замовника у різних інтерактивних форумах щодо лізингової діяльності або систематичного інформування клієнтів-замовників про останні новинки та зміни законодавства з питань лізингу з додаванням коментарів та роз'яснень фахівців.

На думку авторів, переваги аудиторів перед власними працівниками бухгалтерії досить очевидні. Ними є незалежність (не потрібно підлаштовуватися під думку

керівництва), значний досвід (знання облікової практики багатьох подібних та інших підприємств), можливість у короткі терміни мобілізувати для вирішення проблеми професіоналів, що спеціалізуються в різних галузях обліку, оподаткування та права.

Проаналізувавши послуги, які аудиторська фірма може надати лізинговій компанії, вважаємо, що їй варто серед свого персоналу також мати фахівця, який добре володіє знаннями в галузі економічного аналізу. У такому разі аудитори до переліку своїх послуг могли б запропонувати внесення розрахунку можливих ризиків від запровадження того чи іншого проекту лізингової угоди, визначити економічний ефект і майбутні надходження від лізингової діяльності, тобто здійснити перевірку прогнозованої фінансової інформації відповідно до міжнародного стандарту завдань з надання впевненості 3400 «Перевірка прогнозованої фінансової інформації».

Зазвичай діяльність лізингових компаній пов'язана з високими капітальними затратами, складними господарськими операціями, тому доцільно було б мати на таких фірмах відділи внутрішнього аудиту. Це б забезпечило лізингову фірму надійним контролем за наявністю та станом майна, фінансових ресурсів та мінімізацією лізингових операцій з порушенням вимог чинного законодавства.

Ми погоджуємося з думкою професора М. Білухи про те, що за наявності служби внутрішнього аудиту в структурі лізингової компанії були б вирішені такі завдання, як вивчення системи контролю за активами, перевірка відповідності чинному контролю політики компанії, аналіз ситуації ризику та запобігання банкрутству, використання ноу-хау для збільшення прибутку та ефективності впровадження нових рішень, вжиття заходів, що сприятимуть розвитку компанії в лізинговому бізнесі [4, с. 72]. Внутрішній аудит здійснюється на попередній стадії виконання лізингових угод, у процесі її проходження та після завершення, дає експертну науково обґрунтовану оцінку здійсненої господарської операції, але він не підмінює внутрігосподарського контролю, який покладається на власника. Такі заходи полегшують працю та завдання зовнішньому аудиту. Звичайно, за кордоном внутрішній аудит досить поширений. Оскільки в Україні внутрішній аудит не набув істотного поширення, в лівій частці перевірок весь тягар лягає на аудиторську фірму.

У світовій практиці бізнесу аудиторський контроль ґрунтується на взаємній зацікавленості з боку власників підприємств та держави в реалізації таких послуг. У своїй діяльності аудиторська фірма керується законодавством та власними госпрозрахунковими відносинами. В умовах конкуренції в аудиторському бізнесі це економічно сприяє якісному проведенню контрольних перевірок. Підприємство має можливість вибору кваліфікованого незалежного аудитора від будь-якої з аудиторських фірм, а держава – забезпечення контролю за достовірністю фінансової звітності та правильною оподаткуванням без витрачання коштів з бюджету.

Серед вітчизняних та закордонних економістів поширені різні підходи до визначення мети та завдань аудиту й аудиторських послуг. Більше уваги приділяється завданням аудиту основних засобів, нематеріальних активів, натомість аудит оренди (лізингу) опускається.

Серед досліджених джерел практично немає таких, у яких би поняття аудиту лізингових операцій було використане та досліджене. Фрагментарно воно описане в працях В. Андреева [5], Н. Баришнікова [6], Р. Монтгомері [7], Дж. Робертсона [8] та інших вчених.

Пропонуємо розроблений нами перелік завдань, які ставляться перед аудитором під час перевірки лізингових фірм, сформованих на основі вивченої спеціальної літера-

тури та проведеного дослідження діяльності господарюючих суб'єктів, що займаються лізингом.

Своє дослідження ми побудували з огляду на те, що нам потрібно згрупувати як окремі, так і загальні завдання аудиторської перевірки. Згідно з М. Білухою, «вирішення окремих завдань стосується перевірки однієї із сторін господарської діяльності (у нашому випадку це лізингові чи орендні послуги, які можуть бути неосновною діяльністю господарюючого суб'єкта), а загальних – всієї господарської діяльності підприємства з встановленням рентабельності, конкурентоспроможності, прибутковості (тобто перевірка лізингової компанії, де лізинг є єдиним та основним видом діяльності)» [4, с. 24].

Згідно з нормативами аудиту незалежно від підходу до аудиторської перевірки, особливостей використання аудиторських процедур аудитори, крім основних завдань, мають виконувати функціональні завдання, які включають завдання коригування, оперативного контролювання та стратегічні. Поділяємо думку професора В. Рудницького про те, що такі функціональні завдання контролю, які виділені нормативами аудиту, логічно буде віднести до аудиторських послуг, а завдання оперативного контролю доцільніше застосовувати під час внутрішнього аудиту [9].

Результати аудиту лізингової діяльності складають невід'ємну частину інформаційного забезпечення управлінням господарською діяльністю будь-якої лізингової компанії. Саме це підтверджує наш намір розробити завдання аудиту для окремої господарської структури, а саме лізингової фірми, спілки чи асоціації, або лізингових операцій як елемента господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Отже, використовуючи запропоновану В. Рудницьким класифікацію завдань на мікрорівні, можемо виділити основні та функціональні завдання [9, с. 10–12].

На наш погляд, функціональні завдання, які включають вивчення бізнесу клієнта й укладання договору, складання плану й робочої програми, спостереження та збирання аудиторських свідчень, аналізування та оцінювання аудиторських свідчень, коригування плану й робочої програми, складання аудиторського висновку й акту виконаних робіт, можуть бути застосовані під час перевірки лізингових операцій на підприємствах будь-якої форми власності та господарювання. Водночас основні завдання, які поділяються на загальні та часткові, потребують певного уточнення та коректування.

Так, до загальних завдань можна віднести розроблення внутрішньо-фірмових нормативів аудиту; складання робочих документів аудитора; розроблення типового плану й програми аудиту; складання тестів системи внутрішнього контролю, залишків на рахунках бухгалтерського обліку тощо.

Часткові ж завдання аудиту лізингових операцій залежатимуть від виду аудиторських послуг та мети проведення аудиту, тобто вони визначаються характером наданих послуг і конкретизуються в договорі на виконання тих чи інших робіт аудиторською фірмою.

До чинників, що визначають мету й завдання аудиту, належить підхід до аудиту (еволюція методології аудиту).

Більшість вчених виділяє три етапи розвитку аудиту, а саме підтверджуючий, системно орієнтований та ризико орієнтований [10, с. 21; 11, с. 51–62]. За підтверджуючого аудиту метою перевірки є попередження та виявлення помилок, зловживань та шахрайства, а за системно та ризико орієнтованого – підтвердження достовірності фінансової звітності.

Виходячи з вищевикладеного, спробуємо сформулювати перелік конкретних завдань, які стоять перед аудитором під час перевірки лізингової діяльності.

Аналізуючи завдання, які пропонує Р. Монтгомері [7, с. 403] під час аудиту майна, ми пропонуємо їх власну інтерпретацію, що дасть можливість застосувати їх під час аудиту лізингу. При цьому, на нашу думку, найважливішими питаннями контролю є перевірка таких фактів:

– чи є майно (будівлі, споруди) власністю лізингодавця, чи відображене воно на рахунках бухгалтерського обліку;

– чи правильно відображені в обліку факти надходження та реалізації майна;

– чи не було фактів віднесення на витрати статей, які підлягають капіталізації;

– чи правильно визначені вартісні показники майна, які є основою для подальших розрахунків лізингових платежів та вартості об'єктів лізингу;

– чи правильно нараховується амортизація майна, яке перебуває в лізингу;

– чи правильно визначається вартість майна, яке служить заставою для одержання кредитів під виконання певних лізингових угод.

Заслуговують на увагу також ті завдання, які пропонує розглядати під час аудиту орендованих основних засобів професор Н. Барішніков:

– перевірка правильності віднесення угод до фінансового чи оперативного лізингу;

– правильність оформлення актів прийому-передачі майна;

– ведення бухгалтерського обліку угод фінансового та оперативного лізингу;

– правильність відображення капіталовкладень в орендоване майно тощо [6, с. 90].

Слід погодитися з думкою професора В. Андреева про те, що одним з важливих завдань аудитора під час аудиту є перевірка обґрунтованості та правильності укладення лізингової угоди, яка повинна передбачати виконання договірних зобов'язань, склад, вартість та порядок передачі майна в лізинг, розмір лізингових платежів та термін лізингу [5, с. 112]. Слід також перевірити, чи передбачає угода право лізингоодержувача здійснювати ремонт чи поліпшення орендованого майна. Вважаємо, що під час аудиту договірних зобов'язань доцільно також перевірити правильність розрахунку лізингових платежів та їх відповідність умовам і формулам, які повинні зазначитися в лізинговій угоді, з урахуванням коефіцієнта інфляції в розрахунках.

На наш погляд, варто розглянути також деякі із завдань, які пропонує економіст Н. Глушкова [12, с. 113], такі як:

– перевірка можливості контролю лізингодавця за наявністю, станом та збереженням майна орендарем;

– правильність віднесення майна до основних засобів, оскільки об'єктами лізингу можуть бути лише основні засоби.

Вважаємо за доцільне додати завдання контролю за цільовим та ефективним використанням взятого в лізинг майна.

Професор Ф. Бугинець у своїх працях дає узагальнення всіх вищезазначених завдань, проте ще виділяє завдання встановлення правильності документального оформлення руху орендованого майна [13, с. 122–123]. Вважаємо, що тут маєтись на увазі перевірка правильності аналітичного обліку лізингових операцій.

Варто зазначити, що одними з основних цілей аудиту лізингової діяльності, як і будь-якої іншої, попри вищезгадані завдання, є встановлення достовірності фінансової звітності лізингової компанії та відповідність здійснюваної нею діяльності чинному законодавству.

Одним з основних завдань є перевірка відповідності бухгалтерського обліку лізингової компанії вимогам

П(С)БО 14 «Оренда», Закону України «Про лізинг», Податковому кодексу України (ПКУ) та іншим нормативно-правовим актам, що регулюють лізингову діяльність.

Заслуговує на увагу думка професора В. Рудницького про необхідність вивчення аудитором статуту, установчих документів щодо можливості здійснення лізингових операцій суб'єктом перевірки [9, с. 15].

Ми також вважаємо за доцільне включити в перелік питань, які підлягають перевірці, визначення повноти та обґрунтованості відображення у звітах власного майна й такого, що задіяне в угодах фінансового та оперативного лізингу; перевірку щодо приналежності активів до власності компанії. Ґрунтовній перевірці слід піддати розподіл витрат між звітними періодами, у яких вони мали місце, та визначення реальності розрахунків з постачальниками майна, що надається в лізинг, та орендарями щодо сплати лізингових платежів та погашення вартості об'єктів лізингу.

До заключних завдань перевірки лізингової діяльності варто відносити:

– виявлення та попередження порушень у фінансово-господарській діяльності лізингової компанії;

– оцінювання реальності та правдивості фінансових показників;

– оцінювання ефективності внутрішнього контролю компанії;

– надання консультативних та інших послуг на вимогу клієнта задля забезпечення правильного відображення в обліку лізингової діяльності, відповідності її чинному законодавству та пошуку резервів підвищення ефективності діяльності.

Отже, здійснюючи перевірку лізингових компаній, аудитор має виконати такі завдання контролю:

1) перевірка статуту, установчих документів щодо законності здійснення лізингових операцій суб'єктом перевірки;

2) оцінювання ефективності внутрішнього контролю в компанії;

3) перевірка того, чи є лізинговане майно об'єктом основних засобів;

4) перевірка наявності майна та дійсної його приналежності підприємству-лізингодавцю, відображення його на відповідних рахунках та в бухгалтерських регістрах;

5) перевірка правильності визначення вартісних показників майна, які є основою для подальших розрахунків лізингових платежів та вартості об'єктів лізингу задля ідентифікації початкових записів на рахунках;

6) перевірка правильності оформлення актів прийому-передачі майна;

7) перевірка правильності відображення в обліку фактів надходження та реалізації майна;

8) перевірка відсутності фактів віднесення до витрат статей, які підлягають капіталізації;

9) перевірка правильності відображення руху майна у зв'язку з купівлею, лізингом та сублізингом;

10) перевірка стану договорів між сторонами лізингу та відображення в них всіх суттєвих положень;

11) перевірка наявності, стану та збереження майна орендарем;

12) перевірка правильності віднесення угод до фінансового чи оперативного лізингу, а також відображення їх в обліку;

13) перевірка правильності відображення капіталовкладень в орендоване майно;

14) перевірка правильності та обґрунтованості вибору методів нарахування амортизації;

15) перевірка правильності визначення вартості майна, яке є заставою для одержання кредитів під виконання певних лізингових угод;

16) перевірка відповідності віднесення господарських операцій до валових доходів та витрат діяльності за період перевірки;

17) перевірка достовірності, повноти та обґрунтованості фінансової звітності лізингової компанії;

18) перевірка відповідності бухгалтерського обліку лізингової компанії вимогам П(С)БО, Закону України «Про лізинг», ПКУ та іншим чинним нормативно-правовим актам з питань лізингової діяльності;

19) виявлення та попередження порушень у фінансово-господарській діяльності лізингової компанії;

20) надання консультативних послуг задля забезпечення правильного відображення в обліку лізингової діяльності, відповідності її чинному законодавству та пошуку резервів підвищення ефективності діяльності.

Висновки. Підсумовуючи викладене, вважаємо, що перевірка лізингових операцій повинна бути невід'ємною та необхідною частиною аудиторських послуг, яка має свої завдання, мету, об'єкти дослідження та методику проведення. Запропоновані організаційні аспекти та розроблені завдання аудиту лізингової діяльності слугуватимуть підґрунтям для подальшого створення та вдосконалення методики його здійснення.

Список використаних джерел:

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 06.05.2019).
2. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 08.05.2019).
3. Мартинова Л., Дрозд В. Але ж аудит потрібен. *Баланс*. 2001. № 30. С. 58–61.
4. Білуха М. Курс аудиту : підручник. Київ : Вища школа ; Знання, 1998. 574 с.
5. Андреев В. Практический аудит : справочное пособие. Москва : Экономика, 1994. 366 с.
6. Барышников Н. Организация и методика проведения общего аудита. Москва : Филинь ; Рилант, 2000. 686 с.
7. Дефлиз Ф.Л. и др. Аудит. Монтгомери / пер. с англ. Я. Соколова. Москва : Аудит ; ЮНИТИ, 1997. 542 с.
8. Робертсон Дж. Аудит / пер. с англ. Москва : КРМГ ; аудит. фирма «Контраст», 1993. 496 с.
9. Рудницький В. Методологія і організація аудиту : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 1998. 192 с.
10. Дорош Н. Аудит: методологія і організація : монографія. Київ : Знання, 2001. 402 с.
11. Зубілевич С., Голов С. Основы аудиту. Київ : Ділова Україна, 1996. 374 с.
12. Глушкова Н. Практический аудит на современном предприятии : эффективное пособие по практическому аудиту. Москва : КНОРУС-ЭКОР, 1997. 288 с.
13. Бутинець Ф. та ін. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навчальний посібник. Житомир : Рута, 2001. 416 с.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ АУДИТА ЛИЗИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация. В статье предложено углубление теоретико-методологических подходов к организации и методике аудита лизинговой деятельности. Этот вид деятельности призван обеспечить предприятия необходимыми средствами с применением альтернативных источников их поступления и финансирования. В силу специфики лизинга авторы предлагают расширить возможности аудита рядом функциональных и консультативных услуг по лизинговой деятельности и связанного с ней смежного бизнеса. Научно обоснована предложенная методика организации аудита лизинговых операций, очерчены перспективы ее применения. Раскрыты преимущества внешнего аудита над службами внутреннего аудита. Разработан перечень заданий по аудиту специализированных лизинговых компаний. Предложенные организационные аспекты и разработанные задания аудита лизинговой деятельности составят основу для дальнейшего развития и совершенствования методики его реализации.

Ключевые слова: лизинг, лизинговая деятельность, аудит, организация, задания, лизингодатель, лизингополучатель.

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF THE LEASING ACTIVITY AUDIT

Summary. The work is devoted to the organizational aspects of the audit of leasing companies, the rationale for the involvement of external, independent experts and the development of tasks for the audit of leasing activities. The complicated and multi-faceted nature of leasing, ambiguous interpretation of its content in the regulatory framework causes some difficulties in the process of auditor's review of leasing operations. Frequent changes in the rules of law, high requirements of controlling bodies to leasing companies indicate the need for third-party auditors to receive services. The paper outlines the circle of interested persons in carrying out the audit of leasing operations, formulates its tasks, and specifies the specifics of implementation. When organizing the audit of leasing operations, more attention should be paid to specific (partial) tasks, depending on the purpose of its conduct and the nature of the services rendered. The auditor should focus on the following tasks for verification: constituent documents on the legality of leasing transactions; the effectiveness of internal control; availability of property and its valid belonging to the lessor; cost indicators of the leasing objects in order to identify the initial records in the accounts; registration of acts of reception-transfer of property, accounting of the facts of its receipt and implementation; I will establish agreements between the parties of the lease and reflect on them all essential provisions; capital investment in leased property; the reasonableness of the choice of methods of accrual depreciation; assignment of business operations to gross income and expenses of activity for the period to be audited; reliability of indicators of financial reporting; compliance of accounting of the leasing company with the requirements of the current legal acts on leasing issues. The main objective of the audit is to detect and prevent violations in financial and business activities and provide advisory services to leasing companies. Checking leasing operations should be an integral and necessary part of the audit services, which has its tasks, research objects and method of conducting.

Key words: leasing, leasing activity, audit, organization, tasks, lessor, lessee.